

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและสภาพปัญหา

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 กล่าวว่า “เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นอันดับแรก ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด” คำแถลงดังกล่าว ถือเป็นแนวนโยบายในการบริหารจัดการขยะของประเทศไทย และกำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) มีการบูรณาการแผนและแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการใช้งบประมาณให้ราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนแม่บท ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในหลายกระทรวง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

ในแผนแม่บทได้ให้ความสำคัญเริ่มต้นที่หมู่บ้านและชุมชน โดยกำหนดเป้าหมายให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลง ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการคัดแยกเพิ่มขึ้น กากอุตสาหกรรมและมูลฝอยติดเชื้อได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติได้กำหนดระบบการจัดการขยะเป็นสามส่วน ได้แก่ ต้นทาง เช่น การลดการเกิดขยะ การใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลางทาง เช่น การกำจัดอย่างถูกต้อง การพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ออกกฎ ระเบียบและบังคับใช้ ปลายทาง เช่น การสร้างจิตสำนึกวินัยตั้งแต่ระดับเยาวชนในการลดคัดแยกขยะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งสามส่วนจะต้องเกิดขึ้นในหมู่บ้านและชุมชน โดยเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าว¹

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี มีเนื้อที่ประมาณ 144 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 90,000 ไร่ ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตรกรรม มีหมู่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดินแดง บ้านห้วยโคก บ้านชายเขา บ้าน

¹ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “หนังสือที่ ทส 0304/693 เรื่อง แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564),” 29 มีนาคม 2559.

นิคมสามัคคี บ้านเขาน้ำโจน บ้านหนองผักบุ้ง บ้านน้ำวัง บ้านทุ่งนางาม บ้านบุงฝาง บ้านศรีบุญเรือง บ้านประชาสุขสรรค์ และบ้านทุ่งเศรษฐี ประชากรรวมทั้งสิ้น 7,238 คน² ข้อมูล ณ พฤษภาคม พ.ศ. 2561

จากการลงพื้นที่วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าอาวาสวัด และผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม และนำเอามาเป็นโจทย์วิจัย พบว่า ในครัวเรือนมีการคัดแยกประเภทขยะ แต่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีถังขยะสาธารณะให้พื้นที่ชุมชนต่างๆ อย่างเพียงพอ ขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารจัดการขยะ เช่น ขยะที่เกิดจากการจัดตลาดนัดในเขตพื้นที่ที่มีการนำเอามาทิ้งบริเวณริมถนนหนทางส่งกลิ่นเหม็น ไม่มีผู้ใดรับผิดชอบ ต้องการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม ในโครงการหรือกิจกรรมการบริหารจัดการขยะชุมชน และต้องการให้ออกข้อบัญญัติตำบลในการบริหารจัดการขยะชุมชนโดยมีโทษปรับ สรุปปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ขาดการรณรงค์และปลูกฝังจิตสำนึกในการบริหารจัดการขยะชุมชน ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการขยะชุมชนตามหลักวิชาการ ขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะชุมชน และขาดข้อบัญญัติตำบลในการบริหารจัดการขยะชุมชน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการขยะชุมชน ภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

2.3 เพื่อพัฒนากลไกกฎหมายการบริหารจัดการขยะชุมชน ภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

² องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม, *สภาพทั่วไปของตำบล* [Online],

3. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นโยบาย แผนแม่บท และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะชุมชน

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ศึกษากลุ่ม ประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

4. สมมติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ยังขาดองค์ความรู้ตามหลักวิชาการ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และขาดข้อบัญญัติตำบลในการบริหารจัดการขยะชุมชน การศึกษาวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นโยบาย แผนแม่บท ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะชุมชนจะทำให้เกิดความความเข้าใจในกรอบแนวคิดอันนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างรูปแบบและพัฒนาหลักกฎหมายการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสม

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

5.2 ได้รูปแบบการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

5.3 ได้ร่างข้อบัญญัติตำบลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี